

Remiss: Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå

Ordförandebeslut

Yttrandet godkänns och sänds till Finansdepartementet.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsens ordförande¹

Sammanfattning

Indelningskommittén föreslår en gemensam regional indelning för tio statliga myndigheter samt att begreppet region blir ny beteckning på landsting. En myndighetsgemensam indelning främjar samverkan och samordning med en tydligare regional struktur där uppdrag som kräver samordning mellan flera aktörer kan hanteras när länsnivån inte är ändamålsenlig. Värmdö kommun har fått möjlighet att yttra sig över förslaget.

Bakgrund

Länsindelning samt ansvars- och uppgiftsfördelning mellan den nationella och regionala nivån respektive mellan staten och det kommunala självstyret har utretts och diskuterats i många år.

Ansvarskommittén föreslog i sitt slutbetänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10) en ny länsindelning med sex till nio län och regionkommuner. På uppdrag av Förvaltningskommittén (Fi 2006:08) tog Statskontoret fram en promemoria om statens organisation på regional och lokal nivå (Statskontoret 2008:3). Promemorian anslöt till Ansvarskommitténs resonemang om betydelsen av en mer geografiskt samordnad statlig förvaltning. Utredningen om den statliga regionala förvaltningen lämnade år 2012 över slutbetänkandet Statens regionala förvaltning – förslag till en angelägen reform (SOU 2012:81) till regeringen. Utredningen föreslog bland annat att antalet länsstyrelser reducerades till elva som skulle omfatta ett eller

¹ Kommunstyrelsens nästa sammanträde är den 19 september. Yttrandet ska vara Finansdepartementet tillhanda den 31 augusti. Därmed fattas beslut av kommunstyrelsens ordförande i enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning punkt 1.15 Brådskande ärende där kommunstyrelsens beslut inte kan avvaktas.

flera län. Utredningen presenterade också ett förslag på geografisk indelning i sju statliga regionala områden som vissa myndigheter skulle följa.

Utredningens slutbetänkande remitterades inte, dock fortsatte Indelningskommitténs arbete och uppdraget blev att fokusera på statliga myndigheters regionala indelning. Värmdö kommun har fått möjlighet att yttra sig över kommitténs slutbetänkande Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10).

Ärendebeskrivning

Myndighetsgemensam indelning

Statliga myndigheters verksamheter kräver specialisering och arbetsfördelning för att medborgarnas olika behov ska tillgodoses i hela landet. Ett problem med sektoriseringen är att helhetsperspektivet inom statsförvaltningen försvåras liksom samverkan mellan myndigheter och med kommuner och landsting. Myndigheters olika geografiska indelningar förstärker problematiken. Indelningskommittén pekar på ett stort behov av att ”återsamla staten” på regional nivå. En gemensam geografisk struktur skulle skapa förutsättningar för samverkan mellan myndigheter på regional och lokal nivå.

Indelningskommitténs bedömning är att en myndighetsgemensam indelning skulle medföra följande fördelar:

- överskådligheten i statsförvaltningen skulle öka och förutsättningarna för en sektorsövergripande samverkan stärkas
- kontakter mellan företrädare för olika verksamheter skulle underlättas
- det skulle bli enklare att samordna prioriteringar och agera samlat
- landstingens och kommunernas kontakter och dialog med staten skulle underlättas liksom möjligheterna att uppnå ensamsyn mellan staten och den kommunala nivån
- statens kontakter och dialog med civilsamhället, näringslivet och föreningslivet skulle underlättas
- regeringens möjligheter att styra och följa upp utifrån ett geografiskt perspektiv skulle underlättas

Indelningskommittén menar att behovet av samordnad regional indelning är särskilt stor inom krisberedskap och totalförsvaret, regionalt utvecklingsarbete och mottagande av nyanlända. Dessa myndigheter har en strategisk eller främjande funktion som har betydelse för planeringskapaciteten på regional nivå. Följande myndigheter föreslås ha en samordnad geografisk indelning:

1. Arbetsförmedlingen
2. Försvarsmakten
3. Kriminalvården
4. Migrationsverket
5. Polismyndigheten
6. Säkerhetspolisen
7. Åklagarmyndigheten
8. Rådet för Europiska socialfonden i Sverige (strukturfondsprogram)

9. Tillväxtverket (strukturfondsprogram)
10. Trafikverket

Utredningen har haft som utgångspunkt att inte bryta läns- och landstingsgränser samt att hitta lösningar som innebär minst omställning för myndigheterna och kommunsektorn. Därför har kommittén utgått från redan existerande strukturer.

Förslaget är att de aktuella myndigheterna ska följa en gemensam indelning i sex geografiska områden och att denna överensstämmer med de sex sjukvårdsregionerna med justeringen att Halland ingår i samma område som Västra Götaland. Sjukvårdsregionerna är inarbetade samverkansplattformar för landstingen i hela landet och de har rent geografisk mycket gemensamt med flera myndigheters nuvarande indelning. Försvarsmakten samverkar med landstingens hälso- och sjukvård då denna är en viktig del av totalförsvaret.

De geografiska områdena för den gemensamma indelningen för myndigheterna som föreslås är:

1. Jämtland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland
2. Dalarna, Gävleborg, Södermanland, Uppsala, Värmland
3. Gotland, Stockholm
4. Jönköping, Kalmar, Östergötland
5. Halland, Västra Götaland
6. Blekinge, Kronoberg, Skåne.

Indelningskommittén påpekar att en alternativ indelning skulle kunna vara att följa Polismyndighetens sju regioner som också tillämpas av Säkerhetspolisen och Åklagarmyndigheten. Nackdelen med denna indelning är att flera myndigheter resursmässigt har svårt att klara fler än sex regioner och att den inte har någon motsvarighet inom kommunsektorn.

Beteckning och utformning av namn på kommuner på regional nivå

Regeringen fastställer namn på kommuner och landsting. Kommuner på regional nivå betecknas som landsting i lagstiftningen. Landstingens officiella namn står i överensstämmelse med respektive länsnamn. För 13 av de 20 landstingen gäller dock att de får besluta att landstingsfullmäktige och landstingsstyrelsen i stället ska betecknas regionfullmäktige, utom i samband med val. Motsvarande gäller för Gotlands kommun.

Idag används olika beteckningar för landstingen i olika delar av landet. I och med att landstingen övertog det regionala utvecklingsansvaret har flera landsting börjat använda beteckningen region. Indelningskommittén menar att samma beteckning bör användas i hela landet och i alla sammanhang och att detta motiveras av att landstingen nu har ansvar för fler frågor som berör invånarna direkt, utöver hälso- och sjukvården. Ett ytterligare skäl för att lämna beteckningen landsting är den begreppsförvirring som kan uppstå på grund av att allt fler har antagit beteckningen region samtidigt som de formella namnen fortfarande är landsting. Särskilt otydligt är detta vid allmänna val då beteckningen landstingsfullmäktige måste användas även om beteckningen regionfullmäktige används i alla andra sammanhang. Därför föreslår kommittén att

beteckningen region används så att namnet exempelvis blir Region Norrbottens län, Region Skåne län osv.

Landstingens, kommunernas och befolkningens synpunkter vid ändringar i landstingsindelningen

Vid ändringar i kommuners indelning ska särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från de kommuner som berörs. Om en kommun motsätter sig indelningen kan den beslutas endast om det finns synnerliga skäl. Särskild hänsyn ska tas till befolkningens önskemål och synpunkter. Motsvarande bestämmelser finns inte för landstingsindelningen. Indelningskommittén anser att det finns skäl att harmonisera regleringen av kommunindelningsändringar och ändringar i landstingsindelningen.

Utredningen förslår att en bestämmelse införs om att särskild hänsyn ska tas till önskemål och synpunkter från berörda landsting. Det är inte möjligt att tillgodose alla aktörers intressen och vid en ny indelning måste en avvägning göras utifrån en helhetsbedömning. Ett enskilt landsting kan inte ges möjlighet att blockera en reform och det bör därför endast krävas särskilda skäl, inte synnerliga, för att besluta om ändring mot landstingets vilja.

På motsvarande sätt föreslår utredningen att särskild hänsyn tas till önskemål och synpunkter från kommuner som berörs av ändrad landstingsindelning men att det inte införs någon bestämmelse om krav på särskilda skäl för beslut om ändring mot en berörd kommuns vilja. En ändrad landstingsindelning kan komma att innebära nackdelar för enskilda kommuner, men detta bör inte läggas till grund för att enskilda kommuner ska kunna förhindra en i övrigt väl motiverad förändring.

Befolkningens önskemål och synpunkter ska beaktas vid ändringar i landstingsindelningen. Berörda landsting ska, om det inte är uppenbart obehövligt, som ett led i beredningen av ett yttrande eller en ansökan om ändrad landstingsindelning inhämta synpunkter från sina medlemmar.

Befolkningens inställning måste dock vägas mot andra intressen och faktorer. Avvägningarna som måste göras kräver en helhetsbedömning som vilar på politiska ställningstaganden och värderingar. Inhämmandet av befolkningens synpunkter bör ske som ett led i den representativa demokratins beredningsprocess.

Landstingens samverkansmönster

Indelningskommitténs kartläggning av samverkansmönster inom landstingen visar att det idag sker en omfattande samverkan mellan landstingen. Bedömningen är att det sker en utveckling mot ökad samverkan inom samtliga verksamhetsområden. Indelningskommittén föreslår att Göteborgs universitet får i uppdrag att löpande följa och vart fjärde år lämna en rapport till regeringen som beskriver utvecklingen av landstingens samverkan.

Finansiering av förvaltningsutgifter för det regionala utvecklingsansvaret

Det regionala utvecklingsansvaret kommer från och med 2019 att ligga hos landstingen i alla län utom Gotlands län, där kommunen ansvarar, förutsatt att förslagen i Ett enhetligt regionalt utvecklingsansvar (Ds 2017:61) genomförs.

Idag finansieras det regionala utvecklingsansvaret genom en modell i flera steg som innebär en omständlig och otydlig finansiering av verksamheten. Indelningskommittén föreslår att statsbidrag lämnas till landstingen och Gotlands kommun.

Den myndighetsgemensamma indelningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. Den ändrade landstingsbeteckningen och ändringarna i lagen (1979:411) om ändringar i Sveriges indelning i kommuner och landsting föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Bedömning

En myndighetsgemensam indelning främjar samverkan och samordning genom en tydligare regional struktur där uppdrag som kräver samordning mellan flera aktörer kan hanteras när länsnivån inte är ändamålsenlig. Frågor som kräver tvärsektoriella lösningar kommer att kunna behandlas på ett bättre sätt.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna är, enligt indelningskommittén, svåra att uppskatta. De vinster den samordnade regionala indelningen medför för statsförvaltningen som helhet bedöms dock överväga de kostnader förslaget kan innebära. En effektivare organisering av myndigheter innebär ett bättre tillvaratagande av resurser. Förslaget till indelning påverkar inte Värmdö kommuns ekonomi.

Konsekvenser för näringslivet

Förslaget till indelning påverkar inte det lokala näringslivet i Värmdö kommun.

Konsekvenser för miljön

Ärendet har inga omedelbara konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

En myndighetsgemensam indelning gagnar medborgarna genom att samverkan och samordning förbättras så att effektiviteten ökar hos myndigheterna. Detta är positivt för Värmdö kommuns medborgare i den mån de berörs av myndigheternas verksamheter.

Konsekvenser för barn

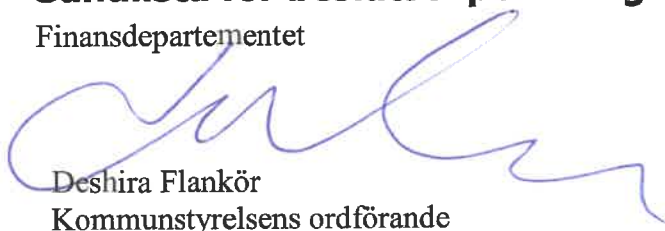
Förslaget till ny indelning har inga konsekvenser för barn utöver dem för medborgarna i övrigt.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Sammanfattning av remiss från Finansdepartementet	Bilaggs
2	Yttrande	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Finansdepartementet

Deshira Flankör
Kommunstyrelsens ordförande

Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå

Värmdö kommun instämmer med indelningskommittén om att en myndighetsgemensam indelning främjar samverkan och samordning. En tydligare regional struktur innebär även att frågor som kräver tvärsektoriella lösningar kan hanteras på ett bättre sätt. En effektivare organisering av myndigheter innebär ett bättre tillvaratagande av resurser.

Den regionala indelningen är inte den enda faktorn som hindrar effektiv samverkan, vilket även kommittén påpekar. Värmdö kommun håller med om att även frågor om exempelvis prioriteringar, offentlighet, sekretess och olika verksamhetsinriktningar kan utgöra hinder för samverkan. En myndighetsgemensam indelning kan dock vara ett steg i rätt riktning.

Värmdö kommun håller med indelningskommittén om att samma beteckning bör användas i hela landet och i alla sammanhang. Eftersom begreppet ”region” redan är inarbetat i flera delar av landet är det rimligt att detta begrepp används.

Värmdö kommun instämmer i att det finns skäl att harmonisera regleringen av kommunindelningsändringar och ändringar i landstingsindelningen så att särskild hänsyn ska tas till önskemål och synpunkter från berörda landsting utan att ett enskilt landsting ges möjlighet att blockera en reform.

Förslaget om att Göteborgs universitet får i uppdrag att löpande följa och vart fjärde år lämna en rapport till regeringen som beskriver utvecklingen av landstingens samverkan är positivt.

Det är också positivt att finansieringen av förvaltningsutgifter för det regionala utvecklingsansvaret förenklas genom att statsbidrag lämnas till landstingen och Gotlands kommun.

Deshira Flankör
Kommunstyrelsens ordförande

Camilla Broo
Kommundirektör

